

3
СТОР.
Білий слід
Володимира Смоланки

4
СТОР.
Піти
не можна залишитися

5
СТОР.
Про що мріють
ІТФівці

Великодній рушник УжНУ

Розстеляємо довгий і широкий вишитий рушник... навиворіт! Акуратно ставимо на нього паску та інші продукти. Два кінці тканини схрещуємо (можна зав'язати ниткою), закидаємо на плече та прямуємо до храму на освячення. Доки наша візуалізація запускає в гру 3D-модель, яка виконуватиме відповідні дії, частково запрограмовані наперед у формі раніше почутих переказів чи вивчених на історії фактах, маємо змогу трішки відчутти, як зустрічали Великдень предки. Сучасні кошики — уже завантажені в сьогоднішні додатки з удосконаленою версією зручності.

Згадані в попередньому абзаці «широки й довгі вишиті рушники були найдавнішими методами транспортування святкового начиння до церкви в нашому краї, — розповідає доцент кафедри археології, етнології та культурології УжНУ, директор Закарпатського музею народної архітектури та побуту Василь Коцан. — У деяких районах області, зокрема на Іршавщині, Хустщині, частково Мукачівщині й Виноградівщині, у другій половині XIX — на початку XX століття люди масово використовували великі плетені кошики з двома ручками. Але, за традицією, нести мали лише чоловіки. Зазвичай найстарший член сім'ї та наймолодший. У такі кошики вмещалося багато. І обов'язкова традиція минулих поколінь — почастувати худобу. Для неї готували навіть спеціальні паски з «вишкрібком» (тіста, яке залишалося на стінках корита, де замішували великод-

ній хліб для родини). Коли господар повертався з церкви — насамперед заходив не до хати, а прямував до хліва, годував освяченою паскою худобу й лише після цього йшов до будинку, промовляючи традиційне «Христос воскрес». Відтак розпочинали святкову трапезу.

Передувала всьому господарська метушня. Та в ній, погодьтеся, таки є свій шарм, а ще — безліч народних традицій, які передаються поколіннями. Одні звичаї давно вже стали архаїчними, інші ступають у двері сьогоднішнього трансформованого вигляді. Із давніх-давен закарпатці до Великодня готуються заздалегідь і дуже ретельно. Спершу прийнято виконувати масштабніші та важчі роботи, а останній тиждень перед святом залишають для основних приготувань. До прикладу, випікання пасок. Роблять це зазвичай у четвер або в суботу. У різних районах Закарпаття — по-своєму. Тетяна Сологуб-Коцан, котра теж викладає на кафедрі археології, етнології та культурології альма-матер (і є водночас завідувачем відділу науково-освітньої роботи Ужгородського скансену), зауважує: «Коли «підходило» тісто, не можна було гримати дверима, сваритися, навіть дітям суворо веліли поводитися тихо. Усе для того, аби паска вдалася. Тісто, яке «підростало», господиня накривала вишитим рушником і обов'язково ставила гілочку освяченою в передвечірній неділю верби. Це слугувало оберегом».

Із-поміж давніх традицій — шлях паски до печі через... гуню! Вона символізує добробут і багатство. «Її стелили просто

перед піччю — теж аби вдалася паска та щоб добробут у сім'ї панував увесь рік. Далі спеціальною лопатою великодній хліб поміщали до відповідного отвору в печі, але під час такої дії господиня мала ставати на гуню», — каже Т.Сологуб-Коцан. І додає: поки паска випікалась — у багатьох селах матусі просили дітей стрибати, щоб «допомогти» пасці «рости» гарною й пишною.

Водночас на Гуцульщині великодній хліб та інші атрибути в 1920 — 1930 рр. ставили в пасківник (спеціальний боднарний посуд), а пасківник — у бисагу (велику сумку з тканини). Тему досліджував нинішній аспірант факультету історії та міжнародних відносин УжНУ Михайло Рекрут'як. Мовить: «Це було зручно для перевезення конем, адже села на Гуцульщині розкидані й церкви існували далеко не в кожному населеному пункті. Тож дорога до храму з великоднім кошиком видавалася довгою. До того ж у бисагах — удосталь місця для всього святкового начиння для великої родини».

Звичні для нас плетені кошики з'явилися тільки на початку 1920-их. Їх накривали великодніми серветками. «У різних районах це ще — хлібівка, скатертина... Зазвичай орнамент диктували місцеві традиції. До прикладу, на серветці з Великоберезнянщини переважають зелені, червоні кольори з незначним украленням жовтого, оранжевого. Обов'язковий орнаментальний мотив — вишитий хрест і надпис «Христос воскрес», — пояснює В.Коцан.

Здавна побутував звичай: однією й тією ж серветкою накривати кошик упродовж 10–15 років. Вірили, що так у родині все складатиметься якнайкраще та не трапляться нічого лихого. Нині, за словами Василя Васильовича, такої традиції майже немає. А щоб звичаї пам'яталися — розповідає про них студентам факультету історії та міжнародних відносин. Для всіх спеціальностей історичного профілю читає «Етнографію України». І коли йдеться про народну обрядовість — звісно, чималу увагу приділяє великоднім обрядам. Не тільки в теорії, а й на практиці. Приводить молодь до скансену та на конкретних експонатах музею показує, як закарпатці зустрічали Великдень. Зокрема, із вихованцями відтворює частково процес складання відповідного кошика (на фото робить це зі своєю дружиною).

...Колись один і той же рушник не змінювали 10–15 років. А УжНУ не змінює свій навіть у 76. Бо той виріб не піддається руйнуванню навіть після багаторазового прання різними поколіннями. Річ у тім, що рушник альма-матер сплетений із фундаментальних ниток духовності, щирого прагнення до знань та беззаперечної любові до кожного, хто стає сином, донькою, а згодом — «батьками» (якщо обирає викладацьку стежу) вишу. Тож можемо дошити свій маленький хрестик успіху до великоднього полотна альма-матер і обов'язково слід поставити його біля ікон чистих сердець зі світлими помислами.
Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Важливі затвердження та звіти

Доповіди декана хімічного факультету Василя Лендела та директора наукової бібліотеки УжНУ Марії Медведь пролунали під час чергового онлайн-засідання вченої ради.

Хіміки приділяють значну увагу навчальній, виховній та науковій роботам. Упродовж останніх п'яти років представники підрозділу підготували для потреб студентів 3 підручники, 20 навчально-методичних посібників, розробок і вказівок, 15 навчальних посібників. Крім того, опублікували півтори сотні статей, зокрема у виданнях, що входять до Scopus і Web of Science.

А ось М.Медведь відзначила роль наукової бібліотеки в інформетричних дослідженнях публікаційної активності представників альма-матер. Учені, за словами доповідачки,

гідно презентують українську науку у світі, друкуючись на сторінках видань, які індексуються у відомих базах. Так, у Scopus є понад 14000 цитувань праць ужнівців, у Web of Science – близько 19600, у Google Academy – понад 25700! Загалом складовими успішності науковців є наукометричні показники, активність, впливовість, вебметричний рейтинг.

Під час засідання також внесли зміни до структури підрозділів. Зокрема, у межах факультету іноземної філології об'єднано кафедру французької мови та зарубіжної літератури й кафедру класичної та румунської філології. У процесі реорганізації утворено кафедру романських мов та зарубіжної літератури. Тим часом на географічному факультеті кафедру землевпорядкування

та кадастру перейменували на кафедру геодезії, землеустрою та геоінформатики.

До того ж члени колегіального органу затвердили зміни до Правил прийому і Положення про порядок проведення виборів ректора Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», документів, які регламентують виборчий процес в альма-матер.

Традиційно проголосували за присвоєння вчених звань професора, доцента та за обрання на посади завідувачів низки кафедр, уточнення тем дисертаційних досліджень, надання дозволу на наукове керівництво, зміни наукових керівників.

Ольга БРАЙЛЯН,
магістр журналістики.

«Монистята на білиньку шию»

Нове джерело знань про традиційну культуру Закарпаття

Розсипати бісер... варто! Особливо якщо робити це на сторінках книжки. Візуальне стає другою намістиною тактильного на першому й базовому рядку відчуттів, якщо тримати в руках альбом (назву винесено в заголовок) доцента кафедри археології, етнології та культурології УжНУ Василя Коцана. Запропоновані там ілюстрації – ефект «тік-току» для тих, хто бодай раз мав справу з бісером, тільки у випадку з виданням застібкою є не розвага, а дозвілля, естетично подане на стіл можливостей просвітницького забагачення.

Понад сотня фотографій народних та авторських (із фондів Ужгородського скансену) прикрас із бісеру, притаманних чотирьом етнографічним групам українців на Закарпатті, – лише частина книжки. Світліни кінця XIX – середини XX століття в чорно-білих і кольорових інтерпретаціях відображають жінок у традиційному вбранні, яке яскраво доповнюють відповідні вироби.

Не менш вагомий роль відіграє текстова частина: автор дослідив специфіку таких взірців долинян, гуцулів, бойків та лемків нашого краю. У передмові охарактеризував історичний розвиток предметів оздоблення та процес їхнього створення. До того ж науковець у виданні акцентує на локальних

особливостях, зокрема послугується колись уживаною термінологією, описує орнаментику, згадує про традиції застосування в побуті та обрядовості.

Частину альбому В.Коцан присвятив авторським роботам із бісеру закарпатських майстринь, зокрема І.Куцик, М.Балаж, М.Купарь, О.Ловги, В.Симкович.

Книжка виконує не тільки просвітницьку місію. Приміром, мотивує глибше усвідомити, скільки часу потрібно на створення таких прикрас, яке історичне тло цього процесу, як змінювалося й розвивалося мистецтво виготовлення взірців із бісеру на Закарпатті.

Видання розраховане не лише на україномовну аудиторію, адже текстова частина продубльована англійською. І є близьким для кожного, бо потяг людини до прекрасного крокує поруч із правдивих часів. Як відомо,

предмети повсякденного вжитку часто доповнювали декоративними елементами. Навіть якщо останні здаються дещо примітивними, та їхня роль набуває дедалі більшою цінності, якщо розглядати в контексті основи традиційної матеріальної культури народів. Особливий спектр – жіночі прикраси; вони, крім естетичної функції, виконували й соціальну: ще сотню років тому були мірилом достатку, слугували оберегами та ставали неодмінними в художньому оформленні народного вбрання.

Кажуть: прикраси створені для тих, хто знає, чого прагне, і хто цінує себе. А прикраси на сторінках книжки – подвійне усвідомлення власних духовних цінностей та правильне розцінювання бісеру життєвих пріоритетів, зокрема вміння відчувати прекрасне і «на білиньку шию», і на чистий розум.

Михайло РЕКРУТЯК,
аспірант УжНУ.
Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Відійшов у вічність Іван Опачко

Із глибоким сумом повідомляємо, що 8 квітня на 71-ому році життя помер наш колега І.Опачко – доктор фізико-математичних наук, професор кафедри електронних систем УжНУ, відмінник освіти України (2002), заслужений діяч науки і техніки України, член Академії інженерних наук

України (відділення приладобудування, 2005), віцепрезидент Закарпатського регіонального відділення Малої академії наук, член зовнішньої колегії АН Угорщини (2003).

Іван Іванович народився 11 березня 1951 року в Берегові. 1972-ого закінчив навчання в Ужгородському державному університеті, де й розпочав трудовий шлях аспірантом, згодом працював доцентом, професором і завідувачем кафедри електронних систем. У 1975 р. започаткував лазерно-плазмові дослідження, створив лабораторію з вивчення взаємодії лазерного випромінювання з поверхнею твердого тіла. Керував роботою наукового колективу з розробки пристроїв квантової

електроніки, зокрема для космічних апаратів. 22 роки І.Опачко очолював кафедру промислової електроніки, після її реорганізації – кафедру електронних систем. Понад 30 літ був відповідальним виконавцем і керівником комплексних кафедральних наукових тем. У 2004-ому проект автора «Детектор корпускулярних потоків» став переможцем конкурсу Національного космічного агентства України «Український молодіжний супутник».

Дослідник був автором понад 160 наукових праць, 30 винаходів, монографії «Фізика, техніка і практика застосувань лазерів на самообмежених переходах» (К.: Наукова думка, 2004). Винаходи фахівця успішно ви-

Юрію Сегеді – 80!

19 квітня 80-річний ювілей відзначив Ю.Сегеді, доцент кафедри технології машинобудування інженерно-технічного факультету, висококваліфікований викладач, прекрасна людина.

Юрій Миколайович народився в Кострині на Березнянщині в 1941 р. У рідному селі закінчив восьмирічну школу, а далі продовжував навчання у Великому Березному. Після закінчення школи два роки працював у лісі та на залізниці, тому що для вступу до університету потрібен був трудовий стаж. У 1960-ому успішно склав іспити й став студентом фізичного факультету Ужгородського державного університету.

Після закінчення навчання працював учителем фізики та математики в мальовничому селі Дубове на Тячівщині. У 1967 р. повертається до УжДУ, на кафедру теоретичної фізики. У 1973-ому їде до Києва, де працює в інституті математики, а потім – у військовому училищі, де навчає як україномовних, так і іноземних курсантів.

У 1977 р. успішно захистив кандидатську дисертацію із присвоєнням ученого ступеня кандидата фізико-математичних наук. 11 березня 1991-ого Юрія Миколайовича удостоїли вченого звання доцента на кафедрі математики

У Надії Ференц – ювілей

ВІТАННЯ

Вельмишановна Надіє Станіславівно! Колектив кафедри української літератури щиро вітає Вас із ювілейним днем народження, який зустріли 20 квітня! Глибоко поважаємо Вас як висококваліфікованого педагога, знаного літературознавця, літературного критика, чудову колегу з тонкою ліричною душею. Ви є взірцем любові до своєї справи, професіоналізму, відповідальності, цілеспрямованості, принципового й науково об'єктивного поцінування художніх творів. Ваше слово є вагомим у літературознавчому дискурсі, а педагогічний досвід, ґрунтовні підручники та навчальні посібники стали доброю основою підготовки фахівців-філологів.

У цей день бажаємо Вам міцного здоров'я, весняного настрою й світлих надій, відчуття впевненості в тому, що Доля і Вища Сила прихильні до Вас, що життям ідете з ангелом на плечі.

Із повагою та любов'ю до Вас – усі члени кафедри української літератури.

і теоретичної механіки. 1992 р. повернувся до рідного Закарпаття та продовжив трудову діяльність в УжДУ на кафедрі технології машинобудування інженерно-технічного факультету, де успішно працює й нині.

Ю.Сегеді – автор, співавтор майже сотні наукових і навчально-методичних праць, рецензент, технічний редактор чисельних навчальних посібників та методичних вказівок. Крім того, перекладав із німецької мови наукові праці.

Увесь колектив та студенти інженерно-технічного факультету вітають Юрія Миколайовича з ювілеєм та щиро-сердечно висловлюють подяку за багаторічну працю в нашому університеті. Бажаємо міцного здоров'я, сил і натхнення продовжувати успішно займатися педагогічно-викладацькою діяльністю та щодень наповнюватися гарним настроєм!

користували при створенні пристроїв квантової електроніки з використанням лазерних нанотехнологій. Під його науковим керівництвом було захищено 3 кандидатські дисертації. Іван Іванович був науковим керівником Української молодіжної експедиції «Сузір'я» за спостереженням повного сонячного затемнення (Угорщина, 1999 р.), членом оргкомітетів міжнародних молодіжних конференцій «Людина і космос» (Дніпропетровськ, 1999–2019 рр.), постійним членом оргкомітетів всеукраїнських колоквиумів «Космос. Людина. Духовність», членом редколегії міжнародного журналу «Manufacturing engineering» (Словаччина). І.Опачко брав активну участь у міжнародних кон-

ференціях, плідно співпрацював із вітчизняними та зарубіжними закладами, зокрема з Інститутом фізики НАН України (Київ), Кошицьким технічним університетом (Словаччина), Мішкольцьким технічним університетом (Угорщина). У 2000 р. фахівця нагородили грамотою Міністерства освіти і науки України, у 2015-ому отримав диплом за кращий винахід року на всеукраїнському конкурсі винаходів.

Колектив інженерно-технічного та фізичного факультетів глибоко сумують із приводу втрати колеги, висококваліфікованого науковця, досвідченого викладача та висловлюють щирі співчуття родині, близьким і друзям.
Кафедра електронних систем.

Білий слід

Штрихи до портрета Володимира Смоланки з нагоди 60-річчя

Вулиця Лесі Українки... Одна з багатьох невеликих в Ужгороді. Саме на цій вулиці з патріотичною назвою промайнуло дитинство хлопчика, якому судилося стати видатною постаттю в суспільстві. Мова про ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет», доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України, президента Української асоціації нейрохірургів В.Смоланку.

У ранньому й шкільному віці у Володимира Івановича була звичайна «радянська» дійсність. Та водночас її живили дві важливі артерії, які потім збагатуватимуть киснем життя всю кров характеру. З одного боку, у домі, де мешкали бабуся, тато, мама й двоє братів, панувала атмосфера доброзичливості, людяності, любові до дітей. З іншого, хлопчак в сім'ї виростає в товаристві численних друзів. Усі сходилися з вулиць Лесі Українки, Коцюбинського, Мате Залки, Руської. Вечори проводили на свіжому повітрі. Грала у футбол, хокей, інші ігри, ходили до міського басейну та річки поплавати. Той товариський дух живе й досі. Адже хоч частина побратимів роз'їхалася різними шляхами долі, та котрі лишилися – zostалися друзями. Більшість була старшою за Володимира Івановича, як і рідний брат. Саме від них В.Смоланка швидше отримував перші життєві університети. А ще позитивний вплив мало навчання в Ужгородській середній школі № 1. Там був сильний контингент учителів, учнів. Звідти майбутній ректор виніс праглість до знань, зокрема до опанування іноземних мов. Добре володіє словацькою (майже без акценту), англійською, розуміє угорську.

Ким стати, практично знав із дитинства. Тато, Іван Васильович, усе життя працював в університеті (тричі був деканом хімічного факультету, довгі роки – завідувачем кафедри органічної хімії). Отож запах тєї будівлі був для наймолодшого зі Смоланків ароматом. Мама, Євгенія Михайлівна, трудилася лікарем в обласній станції переливання крові. І там нерідко бував на роботі. Отож не випадково з братом Іваном (нині професором у Національному інституті раку в Києві) стали лікарями. Але це навіть не за класикою гіппократівського жанру (пригадуєте вислів давньогрецького лікаря: «Медицина – воістину найшляхетніше з усіх мистецтв»). Те бажання в юного Володимира зріло по-особливому. Через... допитливість. Річ у тім, що разом зі старшим на 2 роки братом у 5 років навчився читати й писати. Із часом брав до рук багато книжок. Думав, вивчав, аналізував. Поступово в душі унікальною павловнією зростало дослідницьке бажання. І чомусь здавалося, що саме медицина – та царина, у якій є безмежний простір для вивчення. А ще від батьків постійно чув: «Ти, Володю, будеш медиком». І з цим ріс без найменших сумнівів щодо об-

рання майбутнього фаху. Так став студентом Ужгородського (тоді ще, звісно, державного) університету.

Знову пощастило з людьми: позитивна атмосфера, плеяда хороших викладачів, дружні однокурсники, котрі перевтілилися в сильний випуск, стали видатними особистостями. Разом не тільки добре вчилися, а й відпочивали. У Невицьке їздили купатися, грали у футбол, спілкувалися за кухлем пива... А на 6 курсі наставники стали розподіляти за спеціальностями. Найбільше заявок було на хірургію та гінекологію. Сімох найдостойніших за справедливою рейтинговою системою обрали, зокрема, на хірургію. Серед них – і В.Смоланку. Ще першокурсником розумів: мозок – головний центр у людини. Ось тільки його вивчення, нервової системи хотів поєднувати з практичною роботою. Під впливом ще й брата вибір галузі медицини з лікуванням оперативним методом був однозначним. Студентами робили різні хірургічні маніпуляції. Навіть зі змагальним компонентом: хто більше за хвилину зв'яже хірургічних вузлів. Так Володимир Іванович ішов до нейрохірургії. Паралельно, будучи студентом, практикувався. Зокрема, на 3, 4 й 5 курсах працював середнім медичним працівником у травмункті обласної лікарні. Коли з'являлося багато хворих, сам зашивав рани та й загалом надавав допомогу при переломах. Хорошу пройшов практику...

Відтак, після закінчення Ужгородського університету за спеціальністю «Лікувальна справа», трудився в медичних установах Києва, у рідному виші. Став доцентом, професором, завідувачем кафедри неврології, нейрохірургії та психіатрії. У 2006 році під керівництвом Володимира Івановича в Ужгороді заснували перший в Україні спеціалізований центр нейрохірургії та неврології, який очолював упродовж 9 років. А за один рік виконував до 300 операцій (як став ректором у 2014 році, трохи менше). Це особлива сторінка в житті. Вибачте за простакуватість, але «порпатися» у чужій голові в буквальному сенсі цього слова – дано не кожному. Тут, за англійським натуралістом Джоном Реем, у хорошого хірурга (а в нейрохірурга поготів!) повинні бути око орла, серце лева, рука жінки...

Уявляєте, як-то чи не щодня збиратися на... операцію. Випадки ж бувають різні. Добре, якщо таке хірургічне втручання виконував десятки-сотні разів. Проте й так завжди потрібно вивчати ситуацію, проговорювати нюанси з асистентами. А якщо той випадок особливий?! Тоді навіть пізно ввечері тривають консультації. Потрібно добре знати пацієнта. Адже третина хворих – з інших областей. Там не змогли допомогти. І пацієнти їдуть до В.Смоланки. Ось зовсім недавню складну операцію на головному мозку із пробудженням та виконанням пацієнткою лінгвістичних завдань під час

втручання з командою нейрохірургів, анестезіологів, нейрофізіологів, афазіологів зробили! У жінки страждала ділянка мозку, відповідальна за розуміння та продукування мови. І це лише один із нетипових випадків. А скільки ж їх було ще!

Притому Володимир Іванович постійно над собою працює: шукає додаткову інформацію в Інтернеті, спеціалізованих книжках, проходить онлайн-курси за новими методами. І сам чотири рази на рік викладає на навчальних курсах Європейської асоціації нейрохірургів. Ось упродовж останніх 5 років виконує і... ендоскопію головного мозку! Має загалом 5 патентів України та авторських свідоцтв на винахід. Не дивно, що був нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, став лауреатом національної медичної премії в номінації «Кращий практикуючий лікар», а в 2017 році увійшов до топ-25 найкращих лікарів України (за версією телеканалу «Еспресо»), котрі зробили прорив у вітчизняній та світовій медицині, та в 2020 році отримав звання заслуженого лікаря України. Крім того, почесний доктор університетів у Румунії, Угорщині, Хорватській асоціації нейрохірургів...

Окрема сторінка в біографії – ректорство. Запитаєте: чого ще не вистачало успішному нейрохірургу? Нічого дивного: у житті часто настає момент, коли хочеться реалізуватися на новому рівні. Тим паче, якщо приходять колеги з різних факультетів і просять очолити університет. Один із викладачів у березні 2014 року, завітавши до В.Смоланки, котрий саме підхопив вірусну інфекцію, багатозначно мовив: «Якщо тобі байдужа доля університету – то лежи. А якщо ні – вставай і виправдай довіру людей!!!»

Благо, підпорою став досвід роботи в центрі нейрохірургії та неврології, оскільки успішно виконував там менеджерські функції. Правда, для себе постановив: якщо зможе бути ефективним керівником, поєднуючи з нейрохірургічною практикою, то працюватиме ректором. Так після обрання й

став очільником альма-матер.

Із темпераментом важкоатлета звалив на свої плечі скарги, наради, прийомі, різні інші навантаження. Особливо важко дається роль арбітра ситуацій. Аби ображеними не почувалися обидві сторони. Та виграє тим, що не пліткує й любить колектив. Уважає: у ньому «прекрасна більшість, яка рухається вперед». Ректор цінує, «коли людям болить за справу». І знову ж: «виручає» фах лікаря, статус хірурга – потрібна міцна нервова система, не маєш права втрачати контроль. А сам заклад демонструє стабільну позитивну динаміку розвитку, що відображається в різноманітних рейтингах ЗВО під керівництвом В.Смоланки. Очільник позиціонує УжНУ як модерну інституцію, яка повинна рухатися в напрямку найпрогресивніших стандартів освіти швидкими темпами, щоб не відставати від часу, його вимог...

Відчув позитивну руку керівництва В.Смоланки й «Погляд». Адже завдяки оперативному реагуванню саме Володимира Івановича редакція нашої газети свого часу позбулася дощових «потопів», «переїхала» до просторого приміщення, де було зроблено ремонт...

Звідки стільки енергії в керівника вишу? Як-не-як, працює не покладаючи рук із самого ранку й до пізнього вечора. За звичним графіком: ректорат, клініка, операційна, знову університет. Іноді засиджується до 21:00. Потім уже вдома відповідає ще й на десятки електронних листів, серед яких не пропускає і «послань» із «Погляду»... Так, не встигає пообідати. Так, доводиться працювати й у суботу (одна операція може тривати 5–6 годин!) А ще ж – головний редактор «Міжнародного неврологічного журналу», рецензент Європейських нейрохірургічних часописів, автор понад 250 наукових та навчально-методичних праць, постійний викладач Європейської асоціації нейрохірургів. І багато ще чого! Володимир Іванович – той, кого в народі називають «трудоголіком». Справді: звідки стільки сил?

Іх поповнює завдяки про-

веденню часу з родиною (до речі, із 4 синів – 2 нейрохірурги; старший разом із Тарасом Гаврилівим, теж зі згаданого обласного центру нейрохірургії та неврології, – поки що лише двоє українських нейрохірургів, кому вдалося успішно скласти надскладні європейські екзамені зі спеціальності). Приємно побути й у колі друзів. По-особливому цінує доброзичливу атмосферу в ректораті. Любить читати, доволі багато їздить світом. Катається на лижах... Одно слово, лишається звичайною людиною. Як і годиться, приймає 2 квітня вітання з нагоди ювілею. Серед найдорожчих подарунків – від колег із хімічного факультету: давня робота (пейзаж із Невицького) батька, який будучи науковцем, став ще й хорошим художником-аматором.

До речі, щодо ювілею. Володимир Іванович вважає, що ще рано підбивати життєві підсумки. Має достатньо енергії, аби працювати далі. Лише впевнений, що «прожити потрібно достойно». Притому цінувати людей. Бути оптимістом. Професіоналом. Слід відзначитися порядністю. Обов'язково «горіти справою». Ось і коли я зустрічався останній раз із ректором, він із неабияким запалом демонстрував завершальний етап ремонтних робіт в актовій залі альма-матер, де збиратиметься колектив університету з приводу визначних подій.

...В.Смоланка продовжує залишати слід у житті. Білий слід. Білий, як і один із хірургічних халатів ювіляра. Той білий слід, який уособлює чисті помисли та дії Володимира Івановича й покликаний робити добро. Добро людям...

***

P.S: Від імені всіх колег на завершення долучаюся до ювілейних привітань на адресу нашого керівника, який своїм професіоналізмом зцілює та прославляє край, державу у світі. Многая і благага літ Вам, Володимире Івановичу!
Володимир ТАРАСЮК,
«Погляд».

Мова – знати та цінувати

Не так давно Галина Шумицька, доцентка, деканеса філологічного факультету УжНУ, прочитала лекцію для суддів та працівників апарату Закарпатського апеляційного суду. Мета заходу – підвищити загальний рівень володіння українською мовою та вдосконалити мовленнєві навички в професійній сфері. Працівники вищезазначеної установи ознайомилися з основними тенденціями нової редакції Українського правопису, а також – із перед-

історією її появи та причинами внесення змін до головного правописного документа.

Лекторка зосередила увагу на аналізі орфографічних, пунктуаційних та граматичних норм української ділової мови, запропонувала перелік рекомендованої літератури, яка допоможе в роботі під час написання процесуальних та службових документів. Значущість проведення цього заходу відображають слова відомого письменника Василя Стуса: «Освіта – це вид гігієни. Письмо з помилками – то як невмиті руки чи зуби».

Правильність та культура мовлення надзвичайно важливі для працівників різних сфер діяльності, зокрема державного службовця, адже впливає певним чином і на репутацію установи. Сніжана БЕЗКРОВНА, студентка відділення журналістики.

Одним абзацом

Візит. Представники Ужгородського національного університету перебували в Душанбе. Візит до столиці Таджикистану був спрямований на реалізацію освітнього форуму «Навчайся в Україні» («StudyinUkraine»), організатором якого був Український державний центр освіти МОН. Делегація УжНУ гідно представила наш виш, а ректор, професор Володимир Смоланка провів чимало кількості зустрічей із керівництвом місцевих ЗВО та підписав угоди з таджицькими партнерами про міжнародну співпрацю. **Мирослав ЛИСОВИЧ,** студент відділення журналістики.

Конференція. На честь сімдесятиліття відомого доктора історичних наук, члена-кореспондента Національної академії наук України та почесного доктора нашої альма-матер Степа-

на Віднянського на факультеті історії та міжнародних відносин 23 квітня відбулася Міжнародна наукова онлайн-конференція «Актуальні проблеми історії та міжнародних відносин». Було представлено результати досліджень із питань історії України, всесвітньої історії, міжнародних відносин та зовнішньої політики України.

Валерія МАЦОЛА, студентка відділення журналістики.

Конференція. На філологічному факультеті УжНУ 8 квітня провели XIX Всеукраїнську ономастичну конференцію до 100-річчя з дня народження Кирила Галаса, відомого мовознавця, кандидата філологічних наук та автора праць з історії слов'янських власних назв. **Віта ЧУЛЕЙ,** студентка відділення журналістики.

на Віднянського на факультеті історії та міжнародних відносин 23 квітня відбулася Міжнародна наукова онлайн-конференція «Актуальні проблеми історії та міжнародних відносин». Було представлено результати досліджень із питань історії України, всесвітньої історії, міжнародних відносин та зовнішньої політики України.

Валерія МАЦОЛА, студентка відділення журналістики.

Віта ЧУЛЕЙ, студентка відділення журналістики.

Піти не можна залишитися:

чому заочна освіта – зручно, але менш ефективно. Утім...

Денна форма навчання чи заочна? Після випуску зі школи чимало абітурієнтів замислюються над питанням, окресленим у підзаголовку. Коли переді мною постав такий же вибір – без вагань обрала стаціонар, адже розуміла, що таке навчання ефективніше, ніж заочне. Проте через два роки пріоритети трохи змінилися. Наше життя непередбачуване – іноді доводиться робити вибір на користь майбутнього. Ні, я не змінила думку щодо ефективності навчання на денній формі й усе ж уважаю її дещо зручнішою. Зараз спробую пояснити, яке воно, буття студента-заочника, та виокремлю переваги й недоліки такого способу здобуття фаху.

Отож перші два курси я навчалася на денній формі, раз на два тижні навідувалася додому (Львівщина не так близько) і старанно виконувала всі завдання, аби успішно «закрити» сесію й (у перспективі) отримати диплом

бакалавра журналістики. Проте після двох років через сімейні обставини та зміну життєвих пріоритетів змушена була перейти на заочну форму. На ній, як відомо, навчання триває на рік більше ніж на денній, а тому, щоб закінчити виш разом з одногрупниками й не гаяти часу, склала «академізницю» (тобто ті предмети, які не входили до навчальної програми раніше, але опанування яких потрібне для майбутнього навчання).

Зізнаюся: заочний спосіб здобуття знань став для мене зручнішим. Приїздиш лише кілька разів на рік, слухаєш лекції, а згодом маєш іспити й заліки. Водночас тут немає поняття «отримати «автомат», тож усі предмети потрібно таки складати. Із-поміж інших недоліків, які, звичайно, не становлять загрози якісній освіті, однак ускладнюють її здобуття, акцентую на двох основних. 1. Для студента, зокрема журна-

«Свічу матерям, згораю сам»

Трьом видатним постатям альма-матер у холі Ужгородського міського пологового будинку встановлять меморіальну дошку. Ушанують пам'ять доктора медичних наук, академіка Академії наук вищої школи, заслуженого професора альма-матер декана медфаку й завкафедри акушерства та гінекології Михайла Ганича; доктора медичних наук, професора, головного акушера-гінеколога України, члена-кореспондента АМН СРСР, декана медфаку УжДУ й засновника кафедри акушерства та гінекології Миколи Бакшеева; кандидата медичних наук, доцента, виконувача обов'язків завідувача кафедри акушерства і гінекології Юрія Бобика.

Ініціював ідею Федір Поп, колишній старший викладач названої кафедри: «Новина про смерть Михайла Ганича сколихнула. Подумав: слід увіковічити його пам'ять. Тим паче, 20 травня йому мало б виповнитися 90 років. А його дружини – Оксани Ганич – стільки ж – наступного року. Їхній учитель – Микола Бакшеев – засновник нашої

кафедри. Завідував нею майже 10 років. Микола Сергійович – глибока, усесвітньо відома людина. 1 травня минує 110-ий рік від дня народження. Ю.Бобика 28 травня могло б бути 95. Це збіг обставин, що травень – ювілейний для трьох. Я підійшов до синів Ганича (професора, завідувача кафедри факультетської терапії) та Бобика (професора кафедри охорони материнства та дитинства). Розповів про свої наміри. Співрозмовники відгукнулися залюбки. Тоді я й почав ходити в усі інстанції».

Спершу Ф.Поп звернувся до деканів, професорів Івана Чопея (факультет післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки) і Олександра Болдіжара (медичний факультет). Керівники радо схвалили пропозицію, адже є вихованцями Ганичів та Ю.Бобика. І.Чопей одразу зібрав учену раду підрозділу. Федір Петрович завітав на зібрання, проінформував про наміри. Підтримали! Рідна кафедра теж за. Відтак ректор Володимир Смоланка сказав «так». Університет звернувся до міської ради.

«Прагну переговорити з керівником міста, аби назвали вулиці іменами відомих діячів та визнали їх почесними громадянами Ужгорода. А поки в пологовому будинку, у холі приміщення, установимо меморіальну дошку, де буде фото трьох знаних людей із короткою біографічною довідкою. Я перейменував вислів «Свєтя другим, сгораю сам» Юрія Германа з книжки «Дело, которому ты служишь» на «Свічу матерям, згораю сам», – поділився Ф.Поп.

Тарас Ганич зазначив: «Ставлюся до ідеї, звичайно, позитивно. Батько заслужив справами, щоб його пам'ятали. Ініціатива не від мене (мені незручно пробивати всілякі меморіальні відзначення тата, який лише в цьому січні помер), а від його колишніх колег (маю на увазі Федора Петровича). Звісно, я ідеї підтримуватиму, як лише змогу».

Крім того, уже організували виставку, присвячену життєдіяльності відомих постатей (див. оголошення на стор. 5). **Тетяна ЛЕСЮК,** «Погляд».

ФОТОФАКТ

Представники УжНУ долучилися до міжнародної акції «Озеленення планети». На Закарпатті висадили майже 58 тисяч дерев (55 тисяч – у лісах, ще близько 3 тисяч – у містах та селах області). Директор

Інституту еколого-релігійних студій альма-матер Олександр Бокотей зауважив: «Церква не може залишатися осторонь екологічних проблем. Адже всі представники соціуму є вірянками тих чи інших конфе-

сій. Маємо дбати про довкілля. Сьогодні й ми приїхали на Берегівщину, аби зробити свій внесок у важливу для всього суспільства справу». **Мирослава ГАРАЗДІЙ,** «Погляд».

трібно так само старанно вчитися. Можливо, правдою є те, що викладачі дещо поблажливіше ставляться до студентів-«нестаціонарників», адже останні виконують значно менше практичних завдань і більше все ж акцентують на теорії. Однак ми теж маємо докласти чимало зусиль, аби отримати оцінку.

Для кого буде зручною заочна форма навчання? Насамперед для тих, хто бодай кілька років навчався на денній, має певну основу та розуміє специфіку існування ЗВО. Ще заочний спосіб здобуття знань підходить магістрам, котрі отримали диплом бакалавра, навчалися на «стаціонарі». Для них такий тип освіти слугуватиме заощадженням часу. Крім того, зручно поєднувати з роботою. Проте, якщо вам, як і мені, у зв'язку із сімейними обставинами потрібно переходити на заочну форму здобуття фаху, не хвилюйтеся щодо якості освіти. Формат не має значення; ми

самі відповідальні за результат. Можна вчитися на денній формі й не відчувати належного «ефекту» через недостатність бажання. Усе в наших руках!

Щодо мене, то заочний спосіб здобуття освіти – радше перевага, адже маю змогу поєднувати навчання у виші й роботу. А ще не доводиться майже щотижня виснажувати себе довгою дорогою із сусіднього регіону. У жодному разі не агітую вступати на заочну форму навчання, бо розумію: це дещо втрачена можливість сповна насолодитися студентським часом, яка полягає не лише у відвідуванні пар та в домашніх завданнях. Однак кожен із нас сам обирає собі шлях відповідно до життєвих пріоритетів. Рішення – за вами. І де поставити кому в заголовку – також. **Діана АНДРУЩАКЕВИЧ,** бакалавр відділення журналістики (заочна форма навчання).

Про що мріють ІТФівці

Я.Легета: «Якщо перефразувати Сократа: хто хоче вчитися – шукає можливості, хто не хоче – шукає причини».

В основі навчання інженерів – практика. Студентам потрібно докладно ознайомитися із сучасними приладами та устаткуваннями, дослідженнями властивостей матеріалів та конструкцій, здійснювати лабораторні експерименти. Ярослав Легета, заступник декана з виховної роботи, розповідає: «Реалізувати все це дистанційно – майже нереально, тому й виникає необхідність застосувати змішану форму навчання в нашому підрозділі. Деканат розробив та погодив з усіма випусковими кафедрами розклад занять за двома варіантами: лекційним і лабораторно-практичним. За першим студенти здобувають знання винятково онлайн із використанням різноманітних засобів (сайт електронного навчання та сервіс «Google Meet»). А ось заняття за другим варіантом за потреби викладачів мають змогу проводити безпосередньо в аудиторіях та навчальних лабораторіях факультету. У пріоритеті – практичні та лабораторні з профільних дисциплін. Звичайно, усе – із дотриманням протиепідемічних норм».

Робочі наради та засідання вченої ради факультету також відбуваються в режимі «онлайн». Я.Легета зазначає: «Для оперативного інформу-

вання студентів, швидкого обміну повідомленнями використовуємо насамперед месенджери: «Viber», «WhatsApp», «Telegram». Наприклад, створено чати у «Viber» для працівників кафедр, дисциплін, які викладають для всього потоку, окремих академічних груп, старост тощо».

Наші здобувачі фаху – прогресивні. Швидко виникли в тонкощі онлайн-навчання. Викладачі теж не відстають, хоч іноді й виникають труднощі, особливо в представників старшого покоління. Проте допомагає обмін ідеями та напрацюваннями з колегами. Відповідно кожен знаходить для себе найефективніший спосіб роботи.

Я.Легета зауважує: «Для наставників якісна підготовка до занять тепер забирає більше часу, ніж до традиційної пари. Частина викладачів використовує платформи «Zoom», «Skype» та «Google Classroom», розміщує методичні розробки, конспекти лекцій та інші електронні матеріали на «Google Drive». Нині, на мою думку, організація навчального процесу на інженерно-технічному факультеті відповідає чинним критеріям та вимогам».

Безумовно, виникають і труднощі. Скажімо, через проблеми з Інтернетом. Часто викладачам доводиться проводити заняття

на робочих місцях. На кафедрах створені умови для цього (установлені веб-камери). Та особливо прикро, коли доступ до мережі зникає в найвідповідальніший момент. Ярослав Павлович зауважує: «Найчастіше це трапляється саме в студентів під час опитування чи проведення контрольної роботи:»). Також викладачам приємніше бачити на екрані якомога більше ввічливих камер, а не аватарки героїв коміксів чи голлівудських фільмів. Незрозуміло, чи всі тебе чувають, чи роблять записи в конспектах. Немає емоційного зв'язку між викладачем та студентом».

Ще один виклик – адаптація навчальних дисциплін до сучасних реалій. Педагоги відкоригували конспекти лекцій, зміст практичних та лабораторних занять. А демонстрацію принципів роботи реальних пристроїв та механізмів довелося замінювати відповідними фото й відео.

Найскладнішим заступник декана з виховної роботи називає об'єктивне оцінювання знань студентів. Удома відчутна велика спокуса не вчитися, а скористатися сторонніми джерелами інформації. Водночас викладачів складно ошукати. Для цього тестування на сайті дистанційного навчання, розв'язання практичних задач проводять з обмеженням часу для виконання. До того ж спілкування зі студентами відбувається в режимі відеоконференцій із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Щодо успішності – несподівані результати. Якщо проаналізувати підсумки зимової заліково-екзаменаційної сесії 2020–2021 навчального року й порівняти з торішньою, то для студентів старших курсів (2–4) успішність покращилася. «Можливо, далось взнаки, що молодь не витрачає час на дорогу до університету й додому, а отже, є більше можливостей для опанування нового матеріалу. Вплинула, напевно, і змога дистанційно скласти модульні контрольні, заліки та іспити, адже вдома, як відомо, і стіни допомагають. Гіршими є результати виконання й захисту курсових робіт та інших наукових проектів. Цьому є логічне пояснення – онлайн-консультації стосовно окремих етапів

не здатні повноцінно замінити живого спілкування, коли студент після заняття може поставити додаткові запитання, порадитися, запропонувати своє бачення реалізації ідей та дістати розгорнуті й обґрунтовані відповіді», – зазначає Я.Легета.

За результатами зимової сесії зрозуміло: найскладніше все ж першокурсникам. Ще не зовсім звикли до самостійної роботи. Також чимало студентів із сільської місцевості, далеко не всі забезпечені якісним Інтернетом, ноутбуком чи смартфоном. Через це є затримка у виконанні завдань. Але більше у виконанні оперативного долає труднощі.

Своєю чергою, першокурсниця Мирослава Гринчук розповідає: «Думка про дистанційне навчання – позитивна. Не потрібно витрачати час на дорогу. Можна ввійти через «Google Meet» – і вже бути на заняттях. Також удома більше захищені від небажаного захворювання. Покращуються знання з телекомунікацій і новітніх технологій загалом, які зараз дуже необхідні».

Водночас є й протилежні думки. Першокурсниця Катерина Дичка зазначає: «Не радію дистанційній формі. Із задоволенням провела б декілька пар на день у стінах вишу, випила б смачної кави на перерві, поспілкувалася б із новими людьми. Розумію: онлайн-навчання – вимушений крок; так безпечніше, але чимало й утрачаємо. Сподіваюся, на другому курсі все зміниться».

А ось Катерина Хархаліс (2 курс) переконала: «З одного боку, дистанційне навчання – зручне. Удома комфортніше, не потрібно дуже рано прокидатися. З іншого – студенти залишаються без цікавих моментів на парах, не проживають тих митей спілкування віч-на-віч, що часто є надважливим для сприйняття нової інформації. Також дистанційний режим позбавляє нас просвітницьких та розважальних заходів».

Свою думку щодо здобуття знань у нових умовах висловив і третьокурник Вадим Дубінчак: «Загалом непогано. Викладачі прагнуть зробити навчання максимально зручним та зрозумілим. Трохи скучно без живого спілкування, але з такою ситуацією, що склалася в зв'яз-

ку з поширенням COVID-19, краще не ризикувати».

Не могла оминати й магістрів. Вони в грудні 2020 захищали дипломні роботи за п'ятьма спеціальностями. Успішно завершили навчання 48 студентів за денною формою (5 із відзнакою) та 27 – за заочною. Захист у магістрів спеціальності «Комп'ютерна інженерія» тривав дистанційно за допомогою відеозв'язку. Я.Легета зазначає: «Зважаючи на специфіку, зокрема значний обсяг графічної частини, захисти для випускників інших чотирьох спеціальностей провели фаховий рівень випускників та запропонувати їм варіанти працевлаштування. На жаль, цього року від цієї практики довелося відмовитися».

Усе ж, як би там не було, варто фокусуватися на позитивних моментах. До прикладу, серед таких заступник декана з виховної роботи називає доступність навчальних ресурсів. Адже кожен онлайн-лекцію та практичну дублюють в електронному вигляді на сайті дистанційного навчання. «Студент сам вирішує: де, коли й скільки часу приділити опануванню того чи іншого матеріалу. Якщо перефразувати Сократа: хто хоче вчитися – шукає можливості, хто не хоче – шукає причини. На мою думку, дистанційну форму можна було б у майбутньому модернізувати як альтернативу заочній. Однак повноцінно замінити традиційну освіту для денної форми, особливо для технічних спеціальностей, дистанційне навчання не здатне. Тож більшість викладачів і студентів інженерно-технічного факультету з нетерпінням чекають повернення до альма-матер», – додав Ярослав Павлович.

Я ж щиро плекаю надію, що всі сподівання наставників та здобувачів фаху скоро справдяться. Гадаю, багато з нас мріє про навчання безпосередньо в університеті, де кожна парта вже така знайома!

Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

Медична освіта дистанційно

Карантин вніс чимало корективів у життя людей. Спершу – захисні маски, антисептики, рукавички, а потім – і вміння підготувати фахівців усіх сфер через монітори. Особливість навчання на медичному факультеті Ужгородського національного університету, зокрема, полягає в необхідності саме очної форми, яка сприяє засвоєнню практичної частини. Студенти-медики нашого ЗВО теж дистанціювалися. Як стати кваліфікованими працівниками онлайн? Про специфіку здобуття фаху під час пандемії розповіли майбутні лікарі.

«Від початку карантину навчання на медичному факультеті – дистанційне. Оскільки більшість клінічних кафедр розміщені в лікарнях, відповідно в умовах пандемії ми не

маємо змоги туди потрапити. Освітній процес триває за розкладом, а також створено закриту корпоративну систему, яка контролює виконання навчального плану. Звичайно, такий формат здобуття освіти не порівняти з очним, адже немає важливої практичної частини. Та в умовах пандемії весь світ наполегливо учиться жити інакше. Студенти-медики – не виняток. Чекаємо покращення епідеміологічної ситуації та повернення до звичного навчання!» – зауважила п'ятикурсниця спеціальності «Лікувальна справа» Богданна Мазур.

«Я завершив навчання на медичному факультеті ще 2018 року, а інтернатуру – 2020-ого. Дві інші спеціальності опанував також торік. Маю намір здобути ще одну, але через

пандемію поки не зробив цього. Звичайно, дистанційне навчання не задовольняє сповна потреб у підготовці майбутнього спеціаліста. Наразі працюю лікарем-рентгенологом в інтервенційній кардіології та взаємодію з пацієнтами. Можливо, і з хворими на COVID. Складність інтернатури нині в тому, що багату практичних навичок не так багато в умовах пандемії», – зазначив випускник медичного факультету УжНУ Іван Турок.

«Під час жорсткого карантину практичної частини навчання не було, лише теоретична. Тепер ситуація покращилася. Загалом маємо продуктивні зустрічі з викладачами в «Google Meet». Із-поміж недоліків дистанційного навчання – до кінця не налагоджена система, поганий Інтернет, часто

проблеми із сайтом, увесь день – за комп'ютером, недостатність живого спілкування й практики. Уважаю: лікар не може вчитися в режимі «онлайн», але з огляду на ситуацію мусимо дотримуватися обмежень, щоб знизити стрімкість захворюваності», – переконана студентка 5 курсу спеціальності «Лікувальна справа» Любов Малтис.

Здобувачі фаху на медичному факультеті особливо відчують потребу в очному навчанні, утім, маємо реалії. Їх потрібно приймати такими, якими вони є. А ще – озброїтися популярним висловом Сенеки: «Per aspera ad astra» – тобто «Через труднощі до зорі».

Галина СОВБАН,
студентка відділення журналістики.

ОГОЛОШЕННЯ

Із 3 травня до 30 червня в обласній медичній бібліотеці діятиме виставка праць і світлин із нагоди ювілейних дат відомих організаторів охорони здоров'я на Закарпатті та науково-педагогічних працівників УжНУ, професора Миколи Бакшеева (до 110-річчя), професора Михайла Ганича (до 90-річчя), професора Олександра Кишка (до 95-річчя) та доцента Юрія Бобика (до 95-річчя). Режим роботи бібліотеки: Пн-Пт із 9:00 до 17:00. Запрошуємо всіх охочих із дотриманням карантинних вимог.

Унікальну колекцію Федора Потушняка дарували на очах і в ужнівців

Особиста бібліотека Федора Потушняка – у бібліотеці Федора Потушняка. Зовсім не тавтологія! А знакова подія для обласної книгозбірні. У її фондах відтепер – унікальні книги, які збирав упродовж життя відомий письменник, археолог, філософ та етнограф. Видання – рідкісні. А це означає, що їх не можна винести з бібліотеки. Дозволено лише працювати з ними всередині книгозбірні.

Зберегла видання родина. За словами невістки, пані Габрієлли Потушняк (вона – уже єдина представниця родини), тєсть був заповзятю працюючим (хоч вона його безпосередньо не знала, зате чимало слухала з розповідей найрідніших відомого діяча). А ще відзначила сакральну любов Ф.Потушняка до літератури.

До слова, доробок знаного діяча активно вивчають і на кафедрі української літератури УжНУ. Доцент Оксана Кузьма, яка теж завітала з доповіддю на захід, розповіла для «Погля-

ду»: «Наша кафедра та університет загалом долучаються до вивчення доробку цієї великої особистості. Свого часу прекрасна викладач, професор Лідія Голомб системно, глибоко осягнула поезію Федора Потушняка та його творчість у цілому. У науковий обіг етнографічні праці відомого діяча ввела доцент Оксана Тиховська, котра написала чудову монографію про фольклор Закарпаття. Уважаю, пан Федір – постать, про яку варто говорити, навіть якщо це не ювілейний рік, – аби ми розуміли людей, котрі творять духовний контекст культури і нашого краю, і всієї України».

О.Кузьма читала прозу та поезію Ф.Потушняка. І поділилася відгукми: «Його лірика дає чимало для розуміння внутрішнього світу. На мій погляд, лірика для поета була духовним храмом, де він міг собі порозкошувати. А ось проза – уже студіювання народної, колективної душі. На рівні архетипів, глибинних підсвідомих сил народної

душі. Справді, прозу можна аналізувати з різних ракурсів, але вона є надзвичайно широкою студією життя закарпатців».

Унікальна колекція показує, чим жив Ф.Потушняк. Книжки – відображення його світогляду. Найдавніші видання датуються XIX століттям. Найстаріше – 1819 року. Це твори Платона латинською мовою, за словами історика Йосипа Кобалю, який досліджував колекцію. Частина видань зібрана до 1944 року. Переважно вони ілюструють той спектр наукових дисциплін, які найбільше цікавили Федора Потушняка. Книжки після 1944-ого – переважно літературні твори; у науковому плані – археологія, етнографія, подорожі. Пан Федір любив читати праці мандрівників і через книжки дізнаватися більше про світ, хоч і сам устиг багато де побувати. Презентація колекції майже збіглася зі 111-ою річницею від дня народження Ф.Потушняка. **Мирослава ГАРАЗДІЙ,** «Погляд».

Віктор Мотрук – лауреат обласної літературної премії

В.Мотрук, доцент кафедри полікультурної освіти та перекладу факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету, став лауреатом літературної нагороди імені Ф.Потушняка на ювілейному присудженні обласних премій у галузі мистецтва й культури за 2020 р.

Віктор Петрович – відомий перекладач творів із французької мови, котрий зарекомендував себе як один із кращих у перекладацькій діяльності Закарпаття. За життя опанував шість мов, зокрема німецьку, чеську, польську. Написав понад 70 наукових праць та неодноразово отримував відзнаки за переклади іншомовних творів. Щиро вітаємо представника альма-матер з успіхом!

Загалом на здобуття обласних премій претендувало 40 осіб у 24 категоріях. Були присуджені нагороди імені Ф.Потушняка, братів Ю.-А. та Є.Шерегіїв, а також ім. Й.Бок-

шая та А.Ерделі, ім. К.Балог, Д.Задора в галузі театрального, музичного та виконавського, образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, літератури тощо. Розмір виплат переможцям становить 10 тисяч гривень для окремих переможців та 5 тисяч гривень у колективній номінації.

Віта ЧУЛЕЙ, студентка відділення журналістики.

Бути психологом...

Нотатки до актуалізації й так популярного сьогодні фаху

Рано чи пізно в кожного з нас настає переломний момент у житті, коли особливо потребуємо підтримки. І необхідна не просто опора, а повний аналіз дій. У таких випадках на допомогу приходять психологи.

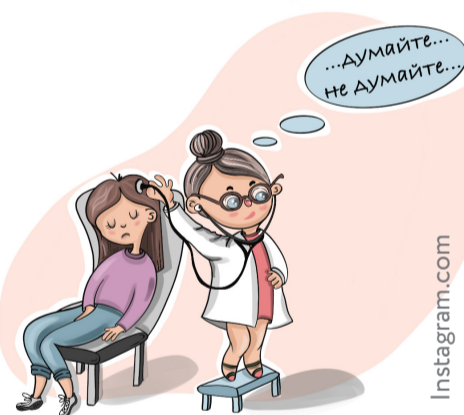
Своїм поглядом щодо розвитку відповідної науки та її значенням у наш час поділилася Вікторія Синишина, доцентка кафедри психології УжНУ: «Сьогодні психологією не цікавиться хіба що лінива людина. Світ став складним і непередбачуваним; кожен намагається пояснити події, які відбуваються, психологічним ученням. Тому психологія наразі є доволі складним поєднанням: академічної психології, яка доповнюється яскравими прикладами із життя, та прикладною (грунтується на езотеричних навчаннях, містиці, астрології; це так звана «poppsychology» – психологія для масового читача). Я й колеги радіємо: люди перестали плутати психологів із психіатрами. Припинили ставити клеймо «психічно хворюючої людини» тим, хто звертається по допомогу до фахівця, аби вирішити внутрішньо-особистісні конфлікти чи психологічні утруднення. Тішить і те, що суспільство починає потроху здобувати психологічну грамотність і розв'язувати питання не вживанням алкоголю, психоактивних речовин, суїцидом, а психологічними послугами. Правда, тут є й інший бік медалі. Коли щось стає популярним і модним, знаходяться люди, котрі намагаються заробити на проблемах інших. Отож часто можемо зустріти й таких «фахівців», які проводять шоу-тренінги особистісного зростання, групові консультування в шоу-програмах, притому навіть не допускаючи думки, що весь процес консультативної допомоги має конфіденційний

характер. Упевнена: коли мова про психологічне здоров'я, а іноді навіть про фізичне, потрібно бути дуже уважним. І основне: усі, хто причетний до психології, повинен розуміти базовий принцип допомоги: «Не нашкодити». Це слід усвідомлювати всім учасникам навчально-виховного процесу під час професійної підготовки психологів. Хоч вища освіта є необхідною умовою для психолога-практика, але недостатньою. Бо для того, аби надавати допомогу, майбутній фахівець має пройти особисту терапію та додаткове навчання щодо конкретних методів роботи, заручитися підтримкою супервізора й тільки після цього почати практику».

Проте ми не забуваємо, що психологи – також люди, і в них можливе емоційне вигорання. Вікторія Михайлівна з цього приводу каже: «До такого призводить емпатія, біль за іншу людину. Вигорання у психологів – розплата за співчуття та співпереживання. Це моя думка. Іноді причиною стає й те, що клієнт очікує від тебе якихось порад, настанов, вирішення власних проблем. Приходить, витрачає час, гроші, а результату немає. Ще не всі розуміють: психолог – не «чарівна пігулка» і не костиль, на який треба опиратися за будь-якої незрозумілої ситуації. Часто люди не усвідомлюють, що в стосунках «психолог – клієнт» тільки «плюс» на «плюс» даватимуть «плюс», а «плюс» на «мінус» завжди призведе до «мінуса». Тому гра в одні ворота виснажує психолога».

Утім, значення фаху психолога дедалі зростає й набуває популярності. Водночас В.Синишина зауважує: «Професійна освіта в галузі психології потребує модернізації. Це – той фах, де неможливо здо-

бути професійні компетенції раз і назавжди. Ми розуміємо, що основне – сформувати в студентів світоглядні цінності: усвідомлення значущості сво-

єї професії стимулює бажання здобувача фаху саморозвиватися та самореалізуватися в професії. Часто після навчання у виші студент володіє фундаментальними знаннями, вміннями, навичками, але не вміє творчо, якісно виконувати професійні завдання, які виникають у зв'язку з новими запитами в суспільстві. Тому я завжди намагаюся відшукати ті способи навчання, які активізують юнаків і дівчат, допоможуть їм не просто завчити матеріал, а збагнути його необхідність для майбутньої професії. Тобто освітній результат – тільки усвідомлений! Нерідко моделюємо професійні ситуації, проводимо практичні за допомогою інноваційних інтерактивних технологій. Студенти-психологи повинні вміти розуміти себе, щоб зрозуміти іншу людину. Через це влаштовуємо різні тренінги, де молодь може пізнати свій внутрішній психічний світ і водночас навчитися бути, можливо, у майбутньому тренерами. Професіоналізація здобувачів фаху відбувається й на різних базах практик, які

студенти можуть обрати відповідно до професійних уподобань та інтересів».

Вікторія Михайлівна також наголошує, що психологом може бути тільки ерудована людина: «Не здатен працювати психологом той, хто не читає, крім наукової літератури, ще й художню. Адже комунікативна складова, правильне мовлення є базовими вимогами. Якщо психолог не грамотний, не розвинений усебічно, то він не зможе донести думку до пацієнта, не сформулює її. Часто фахівці нашої галузі використовують мотиваційні приклади для клієнтів із художніх творів, із життя історичних постатей, тому гуманітарна підготовка дуже важлива. Раджу багато читати, збагачувати внутрішній духовний світ».

Отже, на студентів УжНУ, котрі обирають відповідну спеціальність, чекає цікаве й насичене навчання. Невипадково Вікторія Бенца, студентка факультету суспільних наук, розповіла: «За 4 роки навчання за спеціальністю «Психологія» з упевненістю можу сказати: кожен семестр був новим етапом професійного становлення. Щоразу відкривалися можливості та сфери застосування психології, а також спектр основних видів фахової діяльності. Заняття тривали в різних формах залежно від специфіки предмета. Особливо запам'яталися пари у формі тренінгів. Також ми могли познайомитися зі спеціалістами різних професій, безпосередньо дізнатися про особливості їхньої роботи і як та в чому їм допомагає відповідна наука. Кожен психолог повинен бути всебічно розвиненим, аби в будь-якій ситуації знайти вихід. Ми маємо вміти знаходити індивідуальний підхід. Про це наголошують наші викладачі, котрі навіть в умо-

вах онлайн-навчання подають матеріал надзвичайно цікаво. Ще значної уваги заслуговує участь у різноманітних психологічних конференціях, де обмінюємося інформацією та обговорюємо актуальні питання крізь призму власного бачення тієї чи іншої проблеми».

В.Бенца додає: психологія була й залишається однією з найперспективніших професій, а в зв'язку з пандемією її актуальність лише зростає, оскільки в більшості людей виникають тривожні стани, певні депресивні настрої, зокрема й через перенасичення інформацією та консервацію негативних емоцій. Нині формується потужна практика надання дистанційної психологічної фахової допомоги й підтримки, індивідуальні психологічні консультації, розвиток груп взаємопідтримки набули онлайн-формату, налагодилися практика вебінарів, відеоконференцій. З'являються нові комплексні системи. Вони дають змогу працювати з пацієнтами, покращувати їхній емоційний стан.

Як підкреслила В.Синишина, психолог повинен бути еталоном психічного здоров'я, володіти персональними стратегіями мінімізації стресу, різними техніками щодо подолання негативних станів. Допомогати іншому можна, коли вмієш дати раду собі. Тому названа професія вимагає постійної роботи над собою. А емпатія, тобто вміння висловити співпереживання клієнту, своєю чергою, є найважливішою якістю психолога.

Вищенаведене дає підстави вважати, що психологія – професія майбутнього, адже рано чи пізно кожен із нас потребуватиме аналізу вчинків та дій, психологічної фахової допомоги.

Тетяна ГОЛЯК, студентка відділення журналістики.

Залізні м'язи УжНУ

Студенти УжНУ порадували на чемпіонаті України з пауерліфтингу (із класичного жиму лежачи та жиму лежачи), який відбувся у Хмельницькому.

Зокрема, четвертокурсниця факультету здоров'я та фізичного виховання Едіта Ковач (на фото) у ваговій категорії до 69 кг стала віцечемпіонкою країни серед юніорок. Випускниця цього ж підрозділу Єлизавета Рижак після трирічної перерви у ваговій категорії до 52 кг приймала «бронзові» аплодисменти. Власником срібної медалі серед чоловіків у ваговій категорії до 83 кг із результатом майстра спорту міжнародного класу став Олександр Шляхта, ще один представник спортивного клубу УжНУ.

Ці успіхи не були б можливіми без зусиль тренера й водночас президента Закарпатської обласної федерації пауерліфтингу, старшого викладача кафедри фізвиховання Андрія Федорішка. Він погодився відповісти на запитання для «Погляду».

— Чи вплинула пандемія коронавірусу на підготовку до змагань у Хмельницькому?

— Ще й як вплинула. Двоє

моїх вихованців перехворіли на COVID, тож той, хто став віцечемпіоном України, міг повноцінно готуватися до змагань 5 тижнів, а двічі бронзова призерка — три.

— Коли Ви самі почали займатися пауерліфтингом?

— Як спортсмен, у свої юні роки не займався. Тоді домінувала важка атлетика. У ній став майстром спорту колишнього СРСР. Серйозно ж почав займатися пауерліфтингом як тренер із 2000 року й головними здобутками вважаю досягнення учнів.

— Які міфи у Вас розвіялися після того, як почали займатися цим видом спорту?

— Я б не сказав, що то є міфи. Швидше — реалії. Пауерліфтинг і важка атлетика (вейтліфтинг з англійської) насправді є рідними в спорті, але саме пауерліфтинг дає змогу продовжити спортивну молодість. Також цей вид гармонійно розвиває всі м'язи людського тіла, дає змогу домогтися найбільшого розвитку максимальної сили.

— Що найбільше дає Вам обраний вид спорту?

— Головне, що він дав мені знайомство, спілкування та

дружбу з людьми, котрі є в моєму житті завдяки пауерліфтингу. Насамперед це — вихованці, які зі мною йдуть не лише в спорті, а й далі буттям. Також пауерліфтинг сприяв у тому, що я побував у всіх куточках України, відвідав чимало держав світу. Тож якщо займаєшся улюбленою справою, то тобі в ній комфортно, інакше давно б покинув.

— Як долали спортивні невдачі?

— Поряд із майже півтора десятиліттями вдалих виступів на чемпіонатах світу і Європи та півсотнею перемог на чемпіонатах України в мене та учнів були й невдачі. Фактично дві. Цікаво, що траплялися вони одразу після найвдалиших виступів. Боротися ж ми з ними новими перемогами на вищому рівні.

— Який момент найбільше запам'ятався на змаганнях?

— Коли моя вихованка стояла на найвищій сходинці п'єдесталу пошани чемпіонату світу й на честь її перемоги лунав Гімн України та піднімали наш прапор.

— Що б порадили молоді, котра хоче займатися цим видом активності?

— І юнакам, і дівчатам раджу передусім визначити мету та завдання, для чого вони прийшли до залу, чого бажають досягти. Незалежно, чи прагнуть стати просто сильними, здоровими, чи хочуть бути чемпіонами, тренуватися вдумливо.

— Чим займаєтесь в житті, крім спорту?

— Безперечно, спорт як суспільне явище посідає значне місце в моєму житті. Також викладаю в УжНУ, займаюся ще журналістикою, політикою, наукою, громадською діяльністю, люблю рок-музику, подорожі...

Михайло КОШТУРА,
студент
відділення журналістики.

Професія майбутнього стає сьогоденням!

Щорічно 15 квітня в Україні відзначають День фахівця з радіоелектронної боротьби. Актуальність та престижність відповідної професії зростає. Радіоелектронна боротьба є одним із найважливіших видів забезпечення бойових дій, має стратегічно важливе значення. Вона виконує завдання ведення радіоелектронної розвідки, ураження радіоелектронних систем противника й захисту своїх радіоелектронних сил і засобів.

Наш університет теж готує фахівців цієї професії на фізичному факультеті, на кафедрі твердотільної електроніки та інформаційної безпеки за освітньо- професійними напрямками «Системи технічного захисту інформації» і «Безпека інформаційних та комунікаційних систем», які відповідають спеціальності «Кибербезпека».

На запитання: «Чому обрала цю спеціальність?» студентка третього курсу Валерія Фонтош відповіла: «Під час вступу точно знала, що хочу реалізувати себе в галузі ІТ. Обираючи напрямку у цій сфері, найбільше зацікавилася кібербезпекою. Мені сподобалося, коли дізналася: тут можна вивчати не лише програмування, а й вирішувати проблеми в галузі телекомунікацій, відбивати хакерські атаки, захищати життєво важливі інтереси суспільства та країни. А це в часи інформаційної війни Росії з Україною — надзвичайно актуально. Іншим вагомим аспектом у виборі спеціальності стало те, що галузь інформаційних технологій невпинно розвивається, відповідно попит на фахівців із кібербезпеки в майбутньому лише зростатиме; отже, якісні спеціалісти точно зможуть себе реалізувати».

«Фах, який ми обрали, деда-

лі стрімкіше набирає неабиякої популярності серед молоді. Не дивно, бо ІТ стають затребуванішими. Особливо кіберзахист. У нас на факультеті можна не лише здобути навички та знання зі спеціальності, а й займатися науковими дослідженнями. Добрі перспективи працевлаштування, чудовий професорсько-викладацький склад теж мають вагоме значення», — додала голова студради Світлана Кузьма.

Про важливість професії зауважує й третьокурсниця Валентина Руснак: «Спеціаліст із кібербезпеки розробляє охоронні системи для різних комунікаційних мереж і електронних баз даних, тестує й удосконалює власні та розробки інших для уникнення ризиків витоку відомостей, що становлять державну або комерційну таємницю, конфіденційну інформацію. Така професія є порівняно молодою. Вона розповсюджується у зв'язку із запровадженням комп'ютерних та мережевих технологій. Спеціалісти інформаційної безпеки з легкістю працевлаштовуються в спеціальних підрозділах СБУ та МВС України, установах і підприємствах сфери управління Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, компаніях телекомунікаційного напрямку, державних і приватних структурах, де використовують сучасні інформаційно-комунікаційні технології у галузі підприємницької та банківської діяльності».

Отож наші колеги-фізики мають значний вплив та відіграють важливу роль у тому, щоб ми почували себе в безпеці! За це ми їм особливо вдячні.
Валерія МАЦОЛА,
студентка
відділення журналістики.

Студентське самоврядування на карантині

Минає другий рік, як ужнівці навчаються дистанційно. І хоч масові заходи забронені, двері університету тривалий час зачинені для відвідувань, та студентське самоврядування не сидить склавши руки. Правда, також довелося працювати у форматі «онлайн». Як ось студраді та профкому філологічного факультету.

«На початку навчального року ми організували зустріч із першокурсниками, де вони мали можливість познайомитися з активістами та між собою. Захід відбувся в дружній атмосфері, з іграми та смаколикami», — розповідає голова профкому філфаку Антоніна Кречко.

У жовтні через погіршення ситуації з коронавірусом двері університету знову зачинили на

невизначений термін. Надалі всі заходи проводили дистанційно. Студактив організував і долучав здобувачів фаху до зйомки та монтажу різноманітних відео. Це, до прикладу, привітання зі святами — Днем працівника освіти, новорічними, Днем закоханих, 8 Березня тощо. У формі відео брали участь і в конкурсі «Студентська осінь-2020», де філологи здобули 1 місце в танцювальному жанрі й 4 в загальному рейтингу факультетів.

Напередодні новорічно-різдвяних свят долучилися до загальноуніверситетської благодійної акції, яку щороку організовує профком студентів УжНУ. Зібрали кошти, різні речі, зокрема іграшки, для дитячих будинків області: у Чинадієві, Сваляві, Великому Березному.

Права для молоді

Голова студентського самоврядування юридичного факультету УжНУ Олександр Глебена ініціював проект «Знаю свої права», що реалізує Ужгородська молодіжна рада. Платформа об'єднує різні громадські організації, серед учасників яких є чимало юнаків і дівчат з альма-матер.

Перше онлайн-засідання в межах проекту присвятили темі безоплатної правової допомоги. Її надають у 15 осередках нашого краю. Модерувала голова Ужмолради Олена Біланіна. Гостями стали директор Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги в Закарпатській області Василь Попадинець та адвокат Любомир Цебрик. Фахівці розповіли, що первинною правовою допомогою (полягає в одержанні консультації) можуть скористатися всі громадяни (номер телефону — 0800213103). Натомість вторинна (захист, складання документів процесуального характеру, отримання представництва в

суді, державних органах) надається малозабезпеченим, дітям, сиротам, внутрішньо переміщеним особам, біженцям, ветеранам, особам, котрі зазнали насильства.

Говорили й про «Програму відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення», та роль медіатора, тобто помічника у вирішенні конфліктів і досягнення прийнятних для обох сторін рішень.

Крім того, для студентів і всіх охочих є можливість стати волонтерами безоплатної правової допомоги й поглибити відповідний досвід, пройти безкоштовні тренінги, розвинути навички комунікації.

***

Під час другого засідання О.Біланіна та О.Глебена обговорювали права водіїв та пасажирів. Зокрема, розповіли, як діяти при ДТП: залишатися на місці події, увімкнути аварійний сигнал, поставити трикутник, не переміщувати авто, викликати поліцію. Очікуючи останньої, не можна

Спільно зі студентською радою вдалося влаштувати захід із нагоди вручення дипломів магістрам. Упродовж усього навчального року на просторах соціальних мереж, а саме у фейсбуку та інстаграмі, проводили цікаві опитування, інтерактиви, де молодь могла виявити інтелект, креатив, гумор, висловити власну думку.

«Карантин — справді непростий час у нашому житті, — каже Антоніна. — Він змусив звикати до нових умов, виховувати в собі терпіння. Але наші студенти зуміли довести, що навіть дистанційне навчання — не перешкода для активності. Головне — бажання».

Дар'я ПІТРА,
студентка
відділення журналістики.

вживати алкоголь чи заспокоїливі. Також варто читати протокол перед тим, як поставити підпис.

При пошкодженні авто через стан дорожнього покриття експерти радять сфотографувати місце пригоди та положку машини, слід викликати поліцію.

Цікавою виявилася тема прав пасажирів таксі. Олександр зазначив: «Закони «Про захист прав споживачів» і «Про автомобільний транспорт» декларують: під час руху водій не має права відмовлятися від поїздки, висаджувати пасажирів через незнання маршруту, курити, співати, їсти, говорити телефоном, наві'язувати підсадку».

Загалом новий проект сприяє розвитку обізнаності молоді та дає змогу дістати поради, як діяти в буденному житті, відстоюючи власні свободи. Адже, за словами Конфуція, «Право і справедливість полягають у тому, щоб кожний мав і робив своє так, аби ніхто не мав чужого й не позбавлявся свого».

Ольга БРАЙЛЯН,
магістр журналістики.

Якою я буду... бабусею?

Зміна іміджу від стриманої аристократки до моторної хіпі. Саме таким уявляю свій шлях на фінішному старті (ну, ми лише гості на Землі!) Ці бажання викликані, мабуть, теперішньою одноманітністю в житті. Адже не виходжу за встановлені мною ж рамки. Буду експериментувати вже сивою!). Люблю час від часу спостерігати за... бабусями! Різними... Є істинні леді, котрим не заважає вести себе впевнено навіть те, що не можуть переступити поріг без допомоги онука. Проте тримають голову прямо: чи то галантний капелюшок не дозволяє інакше, чи все ж внутрішній стержень, який горить іще з молодості. У такого типу людей навіть одяг навіює витончену автентичність: шовкові блузи, намистини з перлин, акуратно заплетене волосся в ракушку, червона помада. Ви теж бачили схожих бабусь?

Протилежність вищезгаданим «екземплярам» – нестримні вихори енергії. Коли поважний вік не заважає ганяти з онуками на вулиці! Це – прогресивні старенькі. Знову ж розпізнаю їх за нарядом. Названий типаж одягає в будь-якому віці штани, фарбує волосся не в стримано-каштановий, а в якийсь із кольорів веселки. Полюбляє футболки з дивними, кумедними візерунками. Такі бабусі живуть подорожами й новими пригодами. Схожі думки наринували спонтанно.

...Увесь день співрозмовницями ставали описані бабусі. Або ж... бабці в далекуватій перспективі (то я про своїх

майже однолітків!) Різні типи-жі. Ось іду в напрямку набережної, раптом повз мене на двоколісному з холодно-синьою рамою в холодно-синій курточці й у холодно-синій шапці проїжджає жіночка років 70-и. Уже ближче до Липової алеї мені в око впадає лавиця, де бабуся, намагаючись уіймати перші поцілунки весни, закодовані в променях сонця, спрагло перегортає сторінки, мабуть, дуже цікавої книжки. Однак маю розповісти про ще один «вид»: найбільшій, найрідніший. Це – «домашні» бабці!

Уранці, ідучи на роботу, спілкуюся з матусею своєю мами... Піднімаюся з рідного гуртожитка № 4 до не менш рідного університету, до вже дуже рідної редакції газети «Погляд», а в телефонній слухавці – повноцінний репортаж бабусі з дому (на Львівщині), котра саме витягала з духовки свіжоспечений хліб. Це було настільки смачно вже «по телефону»... Як кажуть, слінка тече! Отож про таких... Вони щоразу питають перед твоїми відвідинами, чим бажаєш поласувати сьогодні. І якою б забаванка не здавалася складною – не сумнівайся: усне замовлення неодмінно набуде відповідної матеріальної форми! Вони печуть свіжий хліб перед твоїм приїздом, а коли готуєшся до мандрівки, збирають тобі в дорогу все, що є на столі, у холодильнику, коморі... Готові бігти ще й до крамнички за додатковими запасами. Хоч невпинно переконуєш – нічо-

го не потрібно. У таких бабусь кожен куточок подвіря наштовхує на дитячі спогади, де досі панує аромат бузку й винограду. Смішить, коли звертаєшся: «Бульбулька» – щоб подразнити в одну з напружених хвилин виховної години. Із радістю в подробицях розповідають про величезну історію роду (хоч насправді й так не зможеш усіх запам'ятати). Тільки телефонуєш, аби привітати зі святом, а в результаті тобі набажають ще більше у відповідь, бо ж бабусі твоє щастя важливіше. А в розмові процес прощання триває значно довше ніж основна частина бесіди.

Десь посередині всіх описаних мрію бути і я. Хочу на одній хвилі з онуками «тріскати» цукерки десь у збудованій власноруч споруді з подушок та ковдр. Ось біда: доведеться всі ірски віддавати дітлахам!). І щоб слухали здивовано мої розповіді про цікаво прожиті буття (про нестримні подорожі, похід до магазину, розташованого в іншій частині міста, бо там працює продавчиня, із котрою можна мило «пофілософствувати»).

Знаєте, що мій мозок відмовляється розуміти? Як відбувається процес старіння. Свідомість же залишається на одному рівні постійно. І я подумала... Як часто хочеться в 60 років показати язика тому, хто тобі нагрубляв? Або ж бурмотати знайому до болю мелодію з набридливої рекламки, доки переходиш дорогу. Чи хочеться ступити на замерзлу калюжу? Чи, до прикладу, крокувати так, аби не вийти за край ромбиків на брукувці. І

взагалі: діє в зрілому віці аргумент: «Бо я так хочу»? Гадаю: життєва мудрість не стає на заваді того, щоб відмовлятися від подібних дитячих пустощів.

Оскільки фантазую про майбутнє, розповім ще про те, якою бачу в поважному віці близьку мені людину, яка постійно «тоне» в роботі. Бо забуває, що таке сон, прийоми їжі, зрештою, життя. Мені здається, бабусі «в перспективі» не буде часу кататися о 6 ранку на маршрутках у пошуку дешевшої крупки. Адже доведеться в такий період домонтовувати сюжет, щоб до 8:00 надіслати керівництву, яке складає ефір!). Кажуть, у зрілому віці з'являються проблеми зі сном, та подібне не стане халепою. У ту халепу подруга втрапляє замолоду, а до старості стане вже ветераном праці з недосипання. Гадаю, інші бабці їй заздритимуть, бо коло спілкування досягло такого рівня, що неможливо разом перейти вулицю, не привітавшись декілька разів із різними людьми. А це означає – буде завжди з ким поговорити. У старості – важливий момент!

Недарма згадала подругу. Більшості моїм есе з'явиться на світ допомогла саме ця світла (у всіх значеннях) особистість. Проміничок позитиву, добра, що «світлює» мені всі роки навчання. Саме після наших посиденьок за кавою, коли я захопливо ділилася історіями, які прожила за день, частенько чула: «Таню, маєш чергову тему для есе! Напиши про це!» Аргументовано переконувала: порушена проблема десь колись комусь та й відгукнеться.

...Чому думаю у свій 21 рік про життя на старості? Бо щиро хочу її дочекатися! Мрію бути цікавою компаньйонкою для своїх онуків, устигати за їхніми ноу-хау, поєднувати риси аристократки та хіпі. І в жодному разі не прагну стати сварливою тітонькою, яка або обмиває всім кісточку, або просто постійно жаліється на світ. Це я собі пишу дуже завчасне нагадування, якщо раптом візьму до рук оте есе у свій 71-ий... :) Хочу бути сучасною бабусею! І аби й тоді до моїх буднів стукали кумедні моменти, нові теми для есе, а головне – щоб мою старість розділяли й ті, хто тепер формує мою юність...
Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

ОГОЛОШЕННЯ

Диплом за № АК 22584535, виданий 27 червня 2003 року КУР-ТІ Олені Андріївні, яка закінчила Ужгородський національний університет і здобула повну вищу освіту за спеціальністю «Соціальна робота» та здобула кваліфікацію спеціаліста соціальної роботи, практичного психолога, уважати НЕДІЙСНИМ.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням: www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

АНЕКДОТИ

– Пані, негайно вийдіть з магазину!
– Але ж у масці!
– З огірків?!

***

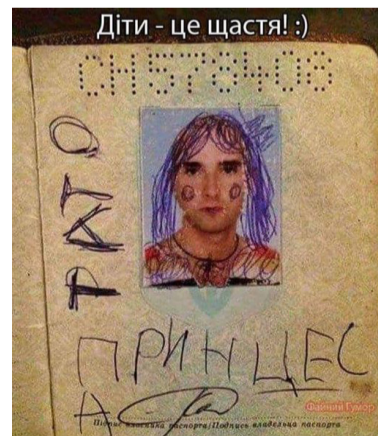
Види байдужості в українській мові:
кольоровий – фіолетово,
геометричний – паралельно,
музичний – по барабану,
ізомеричний – ні холодно, ні тепло,
будівельний – забий,
електричний – до лампочки,
фізіологічний – начхати.

КРАЩИЙ МАТЕРІАЛ

Кращим матеріалом «Погляду» в #3 (244) редакція визнала публікацію «Вони вже не мовчать...» Мирослави Гараздій.

Найрейтинговіша за кількістю переглядів у фейсбук – «Випускниця УжНУ – лауреат Шевченківської премії-2021!» Сніжани Безкровної. Вітаємо авторок!

ВЕСЕЛИМ ОЛІВЦЕМ

Не з папками та дипломатами

Юристи УжНУ про власні традиції

Ніщо так не об'єднує, як звичаї. Вони допомагають краще комунікувати, дають привід збиратися гуртом. Альма-матер має чимало традицій, що передаються з року в рік різними студентськими поколіннями. Цього разу про свої улюблені нам розповіли представники юридичного факультету.

«З ініціативи кафедри міжнародного права кілька разів на рік улаштовують наукові конференції на базі УжНУ. Розглядають актуальні питання сьогодення. Такі форуми проводять із метою здійснення комплексного аналізу сучасного стану юридичних наук в Україні та світі із залученням зусиль науковців, аспірантів, студентів з усіх куточків нашої держави та з-за кордону, які досліджують проблеми міжнародного права. Неодноразово мені щастило брати участь у згаданих заходах, тож із нетерпінням чекаю подальших», – каже четвертокурсник спеціальності «Міжнародне право» Василь Хрептак.

«Серед моїх улюблених

традицій, звичайно, – День юриста. Святкуємо 8 жовтня. Офіційні урочистості поєднуємо з дозвіллям», – розповів четвертокурсник спеціальності «Міжнародне право» Ярослав Орешко.

«КВН є однією з олдскульних традицій підрозділу. Навіть чимало викладачів у свої студентські роки грали в різних командах. Щороку із-поміж першокурсників обирають кандидаток на звання «Міс юридичного факультету» та в «загін» гумористів. За роки це стало певним звичаєм – на сцені не лише конкурсантки, а й команди першого курсу КВН. Водночас святкуємо також День юриста. Такими традиціями ми, старшокурсники, допомагаємо новоспеченим студентам стати частинкою нашої сім'ї. Схожим чином створили й команду «Ліхте». Утім, образ є далеким від стереотипного уявлення. Ми не з папками та дипломатами, а в чорних шкіряних куртках та зі своєрідним гумором. У 2019 році стали володарями

кубка Закарпатської ліги Клубу веселих та найкмітливіших і посіли призове місце на Лізі сміху УжНУ. Звичайно, усе стало реальним завдяки підтримці нашого декана та викладачів. Ярослав Лазур завжди дбає про всебічний розвиток здобувачів фаху в різних сферах», – ділиться враженнями студентка 3 курсу спеціальності «Кримінальне право та правоохоронна діяльність» Марта Зубкевич.

Також юрфаківці розповіли, що кожного року організують зустрічі з цікавими особистостями, улаштовують круглі столи, долучаються до акцій з озеленення прилеглих до університету територій. Як і на багатьох факультетах, до Дня святого Миколая надають матеріальну допомогу дитячим будинкам. Так само беруть активну участь в інших загальноуніверситетських заходах, на кшталт фестивалю «Студентська осінь»...

Галина СОВБАН,
студентка
відділення журналістики.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 679. Ціна – безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 27.04.21. Засновник і видавець – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52-27-37, 067-350-17-94. Наклад – 1000 примірників. Формат А 3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальний за випуск номера: В.Ю.Тарасюк.

Головний редактор:
В.Ю.ТАРАСЮК.

Художній редактор, кореспондент:
Т.М.ЛЕСЮК.

Коректор:
М.Б.ГАРАЗДІЙ.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.